

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' ' MUME MOCOCOCYA' ' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmapabila

K'à mîna à mà kó dúnya' mànton' bée ká kan ni bonya ye, àni kó bée ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bée ya hɔɔɔnya' sàbati, kà bée kánya násuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mîna à mà kó mococoya háke lonbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mîna mà tèle kúra min bɔɔra, à fɔɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mocow kà síran ngɔn ná, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kúma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mîna à mà kó kà mococoya' háke' látanga ní sàriya' sigili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocow kàna wájibiya kà múruti bènkan' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mîna à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni ngɔn ce,

K'à mîna à mà dúnya' mume sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔ màntonw bée kà à yira kó ù lánin be mococoya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bonya' ní à lànbe' la, ù lánin be ce w ní mùsow kányangɔnmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mococoya' yá je sàbati, àni kà nánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hɔɔɔnya' berebere kɔɔɔ,

K'à mîna à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mococoya' hákeyaw látanga à ná' mà dúnya' mume kɔɔɔ,

K'à mîna à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔɔɔ ní benkelenma má ke mococoya' hákeyako ní à hɔɔɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mumee mocococ hakeeyaw dantigēlikan gánsi kà à yira ò nàniya nɔuman yé fēen ye, mín ká kán kà kee mànton' ni násoon' beeee lànnini ye, yálasa mocococ kelen kelen beeee, àni jeeeku kelen kelen beeee ye nin dantigēlikan' nin tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔɔɔ, kà fēere kee dɔɔɔɔnin dɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔɔɔ, wálima dúnya beeee kɔɔɔɔ, kà hákeeya nínugu ní hɔɔɔɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à kee beeee ye soon ù mà nà mà, à kera ù ya jàmana kɔɔɔɔna ye, wálima jàmana gbereee min bé ù ya màra' kɔɔɔɔ.

Baabu jonna

Wólo' lá, hádamaden' bée ye hɔɔɔn ye, bée ká kán lànbe ní hákeyaw Mocg bée ye hákilitigi ye, bée ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocg' bée dɔ be kà à lon kó í ká kán ní mococoya hákeyaw ní à hɔɔ kófɔnin' bée ye nin dantigēlikan' nin kɔɔ, mocg má bɔ mocg kerekenenninya lá, fàragbeko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à ce ni múso má bɔ ngɔn ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hákilila gbereew, ó te à bɔɔɔɔko te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígiya ni bólokolonya te à la, nàmakalako ni hɔɔɔnyako te à la ; fēn o fēn be nà ní wólomali' ye mocow ní ngɔn ce, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, bɔyɔɔ má bɔ bɔyɔɔ la. I bɔyɔɔ' lànbe' tɔw cɛ' mà, í ya jàmana' kɛra jàmana' yɛɛmahɔɔnyanin ye, à kɛ jàmana ye mín be jàmana gbɛɛ ya màra kɔɔ, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛ ya húkumu' kɔɔ, wólomali sí te kɛ kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔɔ' kɛra cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní hɔɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔ sí te sé kà mìnà kà í kɛ jɔn ye wálima kà í kɛ bólokɔɔmɔɔ ye, jɔnya' bánna, jɔnféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tɔɔ, níjuguya' dàmátɛɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kɛra yɔɔ ó yɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má kɛ wólomali ye. Bɛ ká kán ní kɔsɛɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tànga bɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dàntigɛlikan' nìn sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔɔ bɛ ye cɛn yɛɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyasɔ' màgbɛ sàriya' mín jásininin bɛ ò kóɔa' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔ sí ye mìnà, wálima kà dòn kàso' la, wálima kà à gbɛn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔ' bɛ ye, bɛ fána ká kán ò lá, ni bɛn kɛra i kán, i ya kiti tige námara te mín na, bɛ na'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bɛna jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye, wálima kà jàlaki' bɛn à kán cɛn' yɛɛ la, ni à jó te à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnaliko lára mɔɔ ó mɔɔ kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kíti kà à yìra tìribináli' la, kà à sɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àlɛ nɔ' lò làkíka' la.

2. Mɔɔ sí te se kà mìnà kó la, kó' mín kɛtuma' kà à sɔɔ kójugu te i ya jàmana' kɔɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔɔ' be kó' kɛ tuma' mín na fána, à ni pàngíli' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te ben mɔɔ si ye i sɛn' dɔn mɔɔ gbɛɛ ya ɲanamaya' kɔɲaw la, à ya sɔkɔɔ kɔɲaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔna gundow la, kà à sɔɔ jɔɔjɔn te à lá ; wálima kà mɔɔ' lèebu, kà à tɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔɔ kà i látànga kà bɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, yɔɔ ó yɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bɛɛ ye.
2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. ɲanimabori' ɲá, mín ye kà siran i ní' ɲá kà i yɛɛ ɲíni, à be ben bɛɛ ye ye dògotu ɲíni, kà jàmana gbɛɛ ɲíni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gbɛn.
2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìn mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gbɛɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Mɔɔ si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔ kùn jɔɔjɔn te à wà mɔɔ si te se kà mɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgbɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálikuya' mà, à be ben i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dūgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirili' la, celasígi' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.
2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúruɲɔɔn' fíla ya jɛn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kɛnin ɲɔɔn kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔ kɛlen, wálima jɛkúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.
2. Mɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìn, díina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kɛnɛ' kán, à kɛra kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔ' mín ye, ò benna i ye, à fɔli' kɛnɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔɔ si te se kà mɔɔ tɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔ se kà mɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà ɲɔɲɔn lájɛn ɲɔɲɔnye bolo mà, wálíma kà tɔn' sìgì, ò dàgara mɔɔɔ' bɛɛ ye.
2. A te se kà wájibiya mɔɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be bɛn bɛɛ ye i sɛn' dòn i fàso' kónaw ɲánabɔlì' la, à kɛra yɛɛbakun' ye wálíma i kà i wàsa' dòn mɔɔ gɛɛ la, i yɛɛ kà mɔɔ' mín sùgandi i yɛɛ mà.
2. Kà lɔyɔɔ' sɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be bɛn mɔɔ bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.
3. Jàma' ɲàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɲ lánkɛɛmaya kàlafíli' sɛn' fɛ, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà kɛ tùma ni tùma, bɛɛ ye wóte cógo kɛlen na, gùndo la wálíma cógo la, bɛɛ be i yɛɛ le ɲàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénýa' húkumu' kɔɔ, bɛɛ ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatigɛ' gbɛɛyaw la ; bɛɛ ká kán ni nàfasɔɔ hákɛya' ye, àni mɔɔya' hákɛya', àni lɔnko' ni séko' hákɛya' mín be í lànbe' kɔɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bɛɛ ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bɛn te kɛ à kán báara' mín na ; bɛɛ ká kán kà látànga báarasɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔ' ni mɔɔ' mín ya báara' ye kɛlen ye, òlugu ká kán ni sàra kɛlen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakɛla' bɛɛ ká kán ni sàra ye, mín be bɛn à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' ɲà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù hákɛ' la, bònýa' kɔɔ ; kà sínipasigi' fána jàte' mɛna ò la n'à be bɛn.
4. A be bɛn bɛɛ ye sɛndika sìgì, wálíma kà dòn sɛndika' la, yálasa kà i yɛɛ látànga.

Báabu 24 nan

Bɛɛ ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakɛla ká kán kà baara' bila tùma ni tùma.

Báabu 25 nan

1. Bɛɛ ká kán ni ɲánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakɛlì', àni ɲánamaya' làganfiyalan' be mɔɔya cógo' mín ; báarakɛla' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásìgì, ní lùjura kà à sɔɔ, ní à kɛ fìriyato ye, ni kɔɔ' nàna kà à dɛɛ, wálíma gbɛɛya' fɛn ó fɛn kà à sɔɔ, mín be à kɛ dɛɛbagato ye kà à sɔɔ à yɛɛ nɔ tɛ.
2. Mùsow ya kɔɔmaya' ni dénw ya dénmisɛnya' ká kán ní demɛ màgbɛn kɛɛnkɛɛnnin ye. A kɛra fúrukɔɔden ye, wálíma à kɛra fúrukɔɔfɛden ye, dén' bɛɛ ká kán ni tàngalì' ye.

Báabu 26 nan

1. Bɛɛ ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà kɛ fɛ lɔɔkɔnnin ye ; sánfɛkalan' ká kán kà mɔɔya bɛɛ mà, bɛɛ ká kán kà kánya à la.

2. Kàlan' làrìni' ká kán kà kɛ kà mɔɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔɔya' hákɛw ni à hɔɔnya' lásàbati. A ká kán kà mɔɔnfaamuya mɔɔnbonya' sàbati mɔɔw ni mɔɔn ɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni mɔɔn ɛ, àni kà dúnya' tɔnba' demɛ nàsuma' la dúnya' kɔɔ.

3. Dén' ládamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàɛ ni bàmuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bɛɛ ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni nánagbɛw la, kà dàamu' sɔɔ sékow la, àni kà i nìyɔɔ' kɛ lonkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔ.

2. Fɛn ó fɛn bɔra lonkow ni sékow ni másalaw kɔɔ, ní à bɛna kɛ báasi mɔɔw mà, à kɛra ù bólofɛn ɛnni ye wálà kùmmasúuli, bɛɛ ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' kɔɔ hákeyaw ni hɔɔnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kɔɔ, àni dúnya' mùmɛ kɔɔ, bɛɛ ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya hákɛ' ye mɔɔ kèlen kèlen bɛɛ kùngo ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.

2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yɛɛmabíla' la, fó à dɔ bɛ kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gbɛɛ tɔɔ, à ye i jànto mɔɔ gbɛɛ ya hákeyaw la, àni jógonumanya' ni nàli' ni jàma' làganfiya' kánma, bɛɛkanya' kɔɔ.

3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yɛɛ-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dàntigelikan' nìn kɔɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gbansan be sé kà míiriya gbɛɛ bɔ ò kɔɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nìn hákɛw ni à hɔɔnya' bènni' ye.
